

نوروز در تاجیکستان

جشن نوروز برای مردم تاجیکستان، به ویژه بدخشانیان، جشنی ملی و دیرینه است. تاجیک ها از نوروز به عنوان رمز دوستی و زنده شدن کل موجودات یاد می کنند. نوروز در این کشور به نام «خیدیر ایام»، یعنی جشن بزرگ، معروف است. گوشه هایی از این جشن بزرگ در تاجیکستان با مراسم سنتی آن در ایران مشترک است، اما بعضی از این مراسم مختص مردم تاجیکستان است که به تعدادی از آنها اشاره خواهد شد:

مراسم حوت: مردم به ویژه کشاورزان از گذشته های دور آیین های ویژه پیش از نوروز داشتند. حوت از نظر کشاورزان آخرین ماه سال بود و به همین دلیل به عنوان زمانی مناسب برای کشت و کار بهاری انتخاب می شد. در این مراسم مردم با فراهم کردن نیازمندی های جشن سه شب اول ماه حوت را در میهمانی ها گرد هم می آمدند و در اطراف آتش به شنیدن موسیقی، رقصیدن یا بازی می پرداختند.

•مراسم گل گردانی: یکی دیگر از آیین های کهن نوروزی «گل گردانی» نام دارد. مردم تاجیک از زمان های قدیم به مناسبت بیداری طبیعت و آغاز شکوفه دهی گل ها و درختان به گل گردانی می پرداختند. در گذشته وظیفه ی گل گردانی بر عهده بزرگسالان بود. اما این مراسم اکنون در اکثر محل ها توسط بچه ها و جوانان انجام می شود. گل گردان ها از دره و تپه و دامنه های کوه ها، گل چیده و اهل دهستان خود را از پایان یافتن زمستان و فرا رسیدن عروس سال و آغاز کشت و کار بهاری و آمدن نوروز مژده می دهند.

•بلبل خوانی: در این آیین گل گردان ها در محل های دیگر گل ها را دسته دسته کرده و یا در نوک چوبی بسته در کنار در خانه های اهل ده یا شهر در خاک فرو می کنند و سرودی با این مضمون می خوانند:

«گل آوردم از اون پایان / خبرت می کنم دهقان / بته غله به گل گردان / بهار نو مبارک باد / گله زردک ثنا می گه / ثنای مصطفا می گه / به هر پهلو خدا می گه / بهار نو مبارک»

جغرافیای مراسم گل گردانی خیلی وسیع است. در دهکده ها و شهر های ایران نیز ۱۵ تا ۲۰ روز پیش از نوروز دختران و پسران جوان با چیدن گل ها و از آمدن بهار به مردم مژده می رسانند و انعام می گیرند. در بعضی از دهات مازندران مردم در آغاز جشن در تکاپوی خانه تکانی و زیبا کردن کوچه های شهر و ده خود مشغول می گردند و دسته ها و گروه های مختلف جوانان مانند گل گردان های تاجیک ترانه و سرود و شعر می خوانند. صاحبان خانه ها نیز به آن ها انعام می دهند. این گونه ترانه های ایرانی شباهت هایی به ترانه های تاجیکی دارد. در دماوند ایران نیز گل گردان ها مانند گل گردان های تاجیک خانه به خانه گردش کرده و ترانه می خوانند. گل چیدن از طبیعت و آوردن آن به داخل ده و شهر و گرداندن و گل گردانی کردن به معنای دعوت طبیعت زیبا به داخل خانه و کاشانه های خشک و بی روح و پیش باز رفتن به سوی بهار است.

•مراسم جفت براران: یکی دیگر از آیین هایی که در گذشته پیش از کاشت و کار کشاورزان و چند روز قبل از نوروز با آرزوی پر برکت شدن محصولات برگزار می شود، مراسم «جفت براران» است. جفت براران در اکثر محل ها در اواخر ماه حوت تشکیل می شود. در این مراسم همه ی اهل خانواده شرکت می کنند. کشاورزان نیز پلو، نان فطیر و یا غذای مربوط به مراسم را تهیه کرده و ۱۵ تا ۲۰ نفر از کهنسالان را دعوت می کنند و بعد از غذا نیز این عبارات را می گفتند: «مزید نعمت، زیاده دولت، برار کار، صحت و سلامتی خرد و کلان، رسد به بابای دهقان، خوش آمدید میهمانان»

•مراسم سومنک پزی (سمنو پزی): سومنک یا سمنو از غذاهای نوروزی است و در خانه ی کشاورزان در طول روزهای نوروز وجود دارد. آن را به صورت گروهی و دسته جمعی تهیه می کنند و معمولاً در آخر ماه حوت در آغاز جشن نوروز پیرزنان تصمیم به انجام این کار می گیرند.

